NORSK
KULTURFOND
Kulturrådet

(Vedtatt av Norsk kulturråd 02.04.2019)

Retningslinjer for innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa

1. Formål

Formålet med innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for voksne er at det blir skrevet, utgitt, spredt og lest ny norsk sakprosa av høy kvalitet.

2. Vedtaksmyndighet og høring

Kulturrådet har den endelige vedtaksmyndighet for innkjøpsordningenes utforming, men forfatter- og utgiverorganisasjonene skal høres før vesentlige endringer i retningslinjer og/eller betalingsmodeller blir vedtatt.

3. Definisjoner

a) Med sakprosa menes her litterære tekster som leseren har grunn til å oppfatte som direkte ytringer om virkeligheten, skrevet i en essayistisk, fortellende, resonnerende, opplysende eller argumenterende form, av én eller flere forfattere og for et allment publikum.

Ordningen omfatter ikke:

- hobbybøker, vitsebøker, spørrebøker, håndbøker, reiseguider, kokebøker eller andre former for bruksprosa
- selvhjelpsbøker
- fotobøker
- festskrift
- oppslagsbøker, leksikalske verk og referanseverk
- årbøker, lokalhistoriske årbøker eller andre bøker i all hovedsak beregnet på publikum i et avgrenset område
- skole- og lærebøker
- vitenskapelige avhandlinger, forskningsrapporter og utredninger
- profesjons- eller bransjeorienterte bøker

En utgivelse skal fremstå som et helhetlig litterært verk. Dette gjelder også for illustrerte bøker og antologier.

b) Med «ny» menes bøker som kommer ut som originalverk i søknadsåret. Som originalverk inkluderes bøker oversatt fra samisk til norsk av forfattere bosatt i Norge, men der det første originalverket på samisk ikke er mer enn tre år gammelt på søknadstidspunktet. Posthume utgivelser som ellers innfrir kravene, godkjennes som nye inntil to år etter forfatterens død. Tekster i samlinger av essay, artikler, foredrag m.m. kan være publisert tidligere, men utgivelsen som sådan skal fremstå som et nytt verk. Dersom et originalverk kommer ut som p-bok og e-bok innenfor samme kalenderår, skal søknaden gjelde for innkjøp i begge formater. Med e-bok forstås her tekster digitalisert for lesing på en elektronisk plattform og som uten større endringer kunne vært trykket på papir.

c) Med «norsk» menes i denne sammenhengen utgivelser skrevet på bokmål, nynorsk eller dialekt. Dette gjelder også når originalmanus er oversatt til norsk fra samisk eller andre språk, slik at førsteutgaven utgis på norsk.

4. Énbokregelen

Som hovedregel kan en forfatter kun få én bok innkjøpt per kalenderår.

5. Krav til søknaden

Norske forlag og utgivere kan søke om innkjøp. En søknad består av søknadsskjema vedlagt trykkeklart manus. Manuset skal sendes inn før utgivelsesdato og være språkvasket og korrekturlest. Innkjøpsordningen for sakprosa har løpende søknadsfrist.

Navn på forfatter og redaksjonssjef (eller tilsvarende) skal oppgis på søknadsskjemaet. Dersom dette er samme person, må et vedlegg som dokumenterer at utgivelsen har gjennomgått en uavhengig redaksjonell kvalitetskontroll følge søknaden. Dokumentasjonen skal bestå av en kort uttalelse fra konsulenten.

Dersom forlag mener at utgivelsen kan kategories som ekstra kostnadskrevende, skal forlaget legge ved et skriv som forklarer hvorfor de mener utgivelsen kommer inn under denne kategorien.

Med ekstra kostnadskrevende utgivelser menes utgifter til produksjon/trykking som kan vurderes til å være høyere enn vanlig grunnet utstrakt bruk av illustrasjoner (ikke bildelegg) eller særlig godt begrunnet behov for flerfargers trykk. Ingen andre argumenter vil kvalifisere for å inngå i denne kategorien, og det er Kulturrådet, gjennom Vurderingsutvalget for sakprosa, som avgjør hvorvidt boka kvalifiserer for å inngå i kategorien «ekstra kostnadskrevende».

6. Vurderingsprosessen

Påmeldte titler som innfrir de formelle kravene, blir behandlet av Vurderingsutvalget for ny norsk sakprosa. Ved tvil om sjanger eller primærmålgruppe skal utgiveren melde på utgivelsen til den ordningen og sende den til det utvalget den mener er mest relevant. Tvilstilfeller skal merkes i søknadsskjemaet. Se også retningslinjer for innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur og innkjøpsordningen for sakprosa for barn og unge.

Vurderingsutvalget består av minst fem medlemmer som oppnevnes av Kulturrådet for to år av gangen og med mulighet for gjenoppnevning. Utvalget skal representere en bredde i litteratursyn og kunnskap om ulike sjangre. Relevante organisasjoner og foreninger på litteraturområdet vi bli bedt om å komme med innspill og forslag til utvalgsmedlemmer i forbindelse med oppnevningen av vurderingsutvalget. I tillegg til de fem medlemmene, kan utvalget innhente faglige konsulentuttalelser, for eksempel i forbindelse med vurderingen av utgivelser oversatt fra samisk.

Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa er en selektiv ordning. Hvor mange titler som kan kjøpes inn, bestemmes av det årlige budsjettet og vurderingsutvalgets vurderinger av hver enkelt tittel. I diskusjonene om kvalitet skal utvalget blant annet legge vekt på om de påmeldte utgivelsene

- fremstår som helhetlige litterære verk
- innehar innholds- og formidlingsmessige kvaliteter, er egnet til å tilføre kunnskap, stimulere til faglig interesse og refleksjon og/eller berike samfunnsdebatten

• innehar språklige og håndverksmessige kvaliteter
• henvender seg til et allment publikum
• har vært underlagt et nødvendig redaksjonelt arbeid

Vurderingsutvalget er delegert vedtaksmyndighet fra Kulturrådet. Utvalget kan på eget initiativ ta opp igjen bøker til behandling. Lister over behandlede bøker skal legges fram for Kulturrådet til orientering.
Når en utgivelse er behandlet av vurderingsutvalget, vil forlaget få beskjed om boka blir innkjøpt eller ikke.

7. Betaling

Kulturrådet betaler ett beløp direkte til forlaget for hele innkjøpet. Beløpet skal fordeles mellom forlag og forfatter på bakgrunn av sjangerspesifikke betalingstabeller. Beløpene som oppgis i betalingsmodellen kan justeres årlig, og vil være avhengig av Stortingets budsjettbehandling og Kulturrådets fordelingsbudsjett for hvert år.

Ved innkjøp skal forlaget skal sende én faktura til Kulturrådet, der inntil tre posteringer skal være med:

- Innkjøp av 703 innkjøpte trykte bøker
- Evt. innkjøp av 70 e-boklisenser
- Forfatterroyalty

Betalingen til forlaget vil for trykte bøker være avhengig av målform og hvorvidt utgivelsen kan kategoriseres som ekstra kostnadskrevende (se punkt 5 for definisjon). Et tillegg vil bli gitt dersom tittelen også kjøpes inn som e-bok. Forlaget skal også fakturere for forfatterroyalty, og størrelsen på denne følger standardbeløp som er avhengig av målform. Forlaget skal videreutbetale royalty til forfatteren umiddelbart.

Faktura skal sendes til Kulturrådet samtidig som bøkene leveres. Forfallsdato skal være 30 dager etter innsending.

8. Tilgjengeliggjøring i folkebibliotekene

Bøkene som kjøpes inn, tilgjengeliggjøres for norske folkebibliotek både som trykte bøker og e-bøker. Med e-bok forstås her tekster digitalisert for lesing på en elektronisk plattform og som uten større endringer kunne vært trykket på papir. Innkjøpte titler skal leveres så fort som mulig, men senest innen seks uker fra vedtaksdato, sendes til Kulturrådets distributør. Kulturrådet anmoder om at bøkene leveres innen ti dager etter mottak av vedtaksbrev. Dersom forlaget ikke kan levere innen ti dager, for eksempel grunnet behov for trykking, skal Kulturrådets administrasjon underrettes.

Kulturrådets distributør leverer 703 trykte bøker direkte til folkebiblioteket i hver kommune.
Tilgangen til e-bøker gis som 70 digitale lisenser gjennom fylkesbibliotekene. Én lisens tilsvarer én e-bok. E-boken kan bare lånes ut til én låner om gangen, og låneren må være registrert som låner i samme fylke som e-boken lånes ut fra.

Folkebibliotekene skal ivareta og gi tilgang til de innkjøpte bøkene i minst fem år. Utgivelsesåret regnes som første år.

Kulturrådet inngår avtaler med distributører for trykte bøker og e-bøker, der blant annet digital sikkerhet vil tillegges stor vekt.

9. Aksept

Ved søknad erkjenner og aksepterer søker de vilkår og betingelser som fremgår av søknadsskjemaet og retningslinjene som hører til innkjøpsordningen.